



Perustietoa akryyli-, akvarelli- ja öljyväreistä

ÖLJYVÄRIMAALAUUS

HISTORIA: Öljyvärimaalaus on yksi kiehtovimmista taiteen muodoista. Sen alkua on vaikea määrittää, mutta ensimmäiset öljyväriyöt tehtiin jo yli 800 vuotta sitten. Nykyinen öljyväritekniikka ja käytettävissä olevat aineet poikkeavat melkoisesti suurten mestarien ajasta, mutta öljyvärimaalaus on edelleen yksi arvostetuimmista taidemuodoista.

OMINAISUUDET: Öljyväreiden tärkein ominaisuus on siinä, että jokainen pigmenttihiukkanen on ohuen öljykerroksen peittämä. Väri kuivuu kemiallisen reaktion, ei siis haihtumisen, kautta. Tämä prosessi saa aikaan huomattavan kestävä ja joustavan värikerroksen. Koska värihiukkaset ovat erillään öljyn ansiosta, valo heijastuu ja kulkee maalauksessa tavalla, joka antaa öljyväreille niille ominaisen syvyyden ja valovoiman jos maalaus on tehty oikein (ilman täyttää tietoa eri maalausaineiden käytöstä menetät helposti öljyväreiden erikoisominaisuudet – tutustu Tempera Oy:ön Maalausaineoppaaseen).

LAADUT: Öljyvärejä on saatavilla useita eri laatuja monen eri tehtaan valmistamana. Pääsääntöisesti öljyvärit jaetaan kolmeen ryhmään: taiteilijävärit, keskilaatuiset taiteilijävärit ja harrastelijävärit. Se, mitä laatuluokkaa käytät, on tietysti oma valintasi, mutta suositamme harjoitteluvaiheessa hinnaltaan edullisempia mutta riittävän **hyvälaatuisia** värejä (esim. Van Gogh) ja siirtymistä taiteilijäväreihin (esim. Rembrandt) harrastuksen edetessä.

MITÄ TARVITSET? Öljyvärimaalauksessa on käytettävissä lukuisia eri tuotteita, joista esittelemme tärkeimmät. Harrastuksen syventyessä saat lisätietoa muista tuotteista esim. alan kirjallisuudesta, erikoisliikkeistä ja kursseilta.

VÄRIT: Alla on luettelo niin kutsutuista perus- tai sekoitusväreistä. Kyseessä olevan valikoiman avulla voit sekoittaa huomattavan laajan valikoiman uusia sävyjä. Värin nimen perässä on Talens Van Gogh-taiteilijaväriin numero.

TITANIVALKOINEN	(VG 105)
ULTRAMARIININSININEN (lämmin)	(VG 504)
PREUSSINSININEN (kylmä)	(VG 508)
LÄMMIN KELTAINEN	(VG 269 tai 271)
SITRUUNANKELTAINEN (kylmä)	(VG 267)
PUNAINEN (lämmin)	(VG 393 tai 314)
ALITSARIININPUNAINEN (kylmä)	(VG 326)
VIRIDIANVIHREÄ TAI PHTALO	(VG 616 tai 675)
OKRA	(VG 227)
UMBRA, POLTETTU	(VG 409)
MUSTA	(VG 701)



APUAIHEET: Öljyvärimaalauksen apuaineita on saatavilla hyvin laaja valikoima. Tulet aluksi toimeen kuitenkin perusaineilla. Ensimmäisen luonnoksen teet väreillä jotka on ohennettu aidolla ranskalaisella tärpätillä. Ylemmissä värikerroksissa sekoitetaan väreihin **maalausainetta** (Talens painting medium 083). Maalausaine tekee värin helpommaksi levittää ja, mikä vielä tärkeämpää, värit kuivuvat parhaissa mahdollisissa olosuhteissa (pelkän öljyn tai ohenteen käyttö voi vaikuttaa huomontavasti värien

ominaisuuksiin). Maalausainetta voit myös valmistaa itse; aineksina käytetään tavallisesti puhdistettua pellavaöljyä, ranskalaista tärpättiä ja dammarvernissaa. Vältä käyttämästä nk. "hajutonta tärpättiä" koska kaikki aineet eivät liukene siihen tyydyttävästi (esim. dammarvernissa).

Maalaustyön **suojaamiseen** käytetään **vernissaa**. **Retussivernissa** suojaa työtäsi kunnes se on täysin kuiva (n. 1 vuosi) jolloin käytetään viimeistely - eli **tauluvernissaa**. Tauluvernissalla voit myös muuttaa tai tasoittaa maalauksesi kiiltoastetta - saatavilla on himmeää ja kiiltävää tauluvernissaa (joita voit myös sekoittaa keskenään). Lisätietoja eri maalausaineista saat esim. opettajaltasi tai Temperan 'taiteilijan maalausaineet'-esitteestä (saatavilla taiteilijatarvikeliikkeistä). Hyviä apuaineita valmistaa mm. Talens-tehdas.

TARVIKKEET:Värien ja apuaineiden lisäksi tarvitset maalausalustan sekä paletin, siveltimiä, hiiltä (Tempera/Schmincke), palettiveitsen, palettikuppeja ja mahdollisen telineen.

Maalaus pohjana on suosituin Fredrix-kangaspahvipohja (yleispohjustettu kangas liimattuna pahville). Taitojesi kehittyessä voit siirtyä käyttämään kiilakehykselle pingotettua kangasta. Kankaita on saatavilla sekä valmiiksi pohjustettuna (esim. Claessens-taiteilijakankaat tai Tempera-puuvilla) että pohjustamattomana, jolloin pohjustat kankaan itse (Talens-Gesso).

Palettina on kätevä lehtiöpaletti. Tämän lisäksi on saatavilla erilaisia puupaletteja (jotka on hyvä käsitellä pellavaöljyllä ennen käyttöönottoa).

SIVELTIMET: Sivellin on tärkein työvälineesi! Siksi sinun tulee kiinnittää tarkkaa huomiota minkälaisen ja -laatuisten valitset. Siveltimiä on tarjolla runsaasti - pääsääntönä on, että mitä kalliimpi sivellin sitä parempi ja pitkäikäisempi se on käytössä. Öljyvärimaalauksessa käytetään perinteisesti harjassiveltimiä (esim. Tempera KB ja KR tai halvempi "Eterna"). Hanki jo alkuun useamman kokoisia litteitä siveltimiä. Harrastuksesi edetessä kannattaa sinun kokeilla **mungon-** ja **näädänkarvasiveltimiä**; ne ovat erinomaisia myös öljyväreillä maalattaessa. Kokeile ja huomaat eron!

MAALAAMINEN: Öljyvärimaalauksen perussääntö on: kerroksittain maalatessasi maalaa aina uusi kerros astetta rasvaisemmalla värillä kuin edellinen värikerros. Öljyvärin rasvaisuusaste kasvaa maalausaineen määrää lisättäessä.

Ensimmäinen luonnos maalaus pohjalle tehdään yleensä esimerkiksi hiilellä. Älä käytä lyijykynää.

Ensimmäiset värikerrokset maalataan kuultavasti tärpätillä ohennetuilla väreillä. Kerros kerrokselta kasvatetaan maalausaineen osuutta värin ohenteena (käyttämättä enää tärpättiä).

Eri värisävyt käyttäytyvät hieman eri tavalla kuivuessaan. Näin ollen voi maalaukseen yllättäen ilmestyä esim. himmeämpiä kohtia. Anna maalauksen kuivahtaa muutamia päiviä - pinnan tulee olla vähintään kosketuskuiva - ja levitä koko työn yli retussi- eli välivernissa. Se poistaa kiillon epätasaisuuden tehden samalla koko maalauksen pinnan vastaanottavaksi uudelle värikerrokselle. Retussivernissaa kannattaa käyttää aina, kun aiemmin maalattu väri on kuiva ja maalaamista aiotaan jatkaa.

Kun maalaus on valmis seuraa pitkä kuivumisprosessi. Sen aikana suojaat työsi ohuella retussivernissakerroksella pölyltä, liialta ja muilta ilman epäpuhtauksilta. Retussivernissan voi levittää heti kun työn pinta on kosketuskuiva. Käytä sitä mahdollisimman ohuesti, jotta öljyvärin kuivumisprosessi pääsee jatkumaan normaalisti.

Vernissaus kannattaa suorittaa aina kuivassa, pölyttömässä tilassa. Aseta maalaus vaakasuoraan ja levitä vernissa pitkin, tasaisin vedoin. Älä sivele vernissakerrosta kauan, koska silloin siveltimen jäljet jäävät näkyviin. Kun käytät mattavernissaa, muista sivellä se vain samansuuntaisin vedoin (ristikkäisvedot voivat aiheuttaa kiiltävyyseroja). Anna työn kuivua samassa paikassa muutamia päiviä. Vernissaukseen sopii parhaiten leveä, suhteellisen pehmeä sivellin.

Vernissoja on saatavilla sekä nesteinä (Rembrandt tauluvernissa = loppuvernissa (kiiltävä 002, himmeä 003; Rembrandt retussivernissa 004 = välivernissa) tai spray-pulloina.

HYÖDYLLISIÄ LISÄTUOTTEITA:

Fiksatiivi
Hiilikumi/säämiskä
Artist's Color Wheel -sekoitusopas
Öljyväripaperi tai -lehtiö
Mallinukke

KÄYTTÖTURVALLISUUS: Vaikka nykyaikaiset öljyvärit ovat pääosin terveydelle vaarattomia, vältä kuitenkin aina toistuvaa ihokosketusta sekä eri aineiden hengityselimiin joutumista (**myös hajuttomien ohenteiden**). Älä myöskään tupakoi tai syö maalatessasi. Säilytä tarvikkeesi **lasten ulottumattomissa!** Huolehdi riittävästä tuuletuksesta.

AKRYYLIVÄRIT

HISTORIA: Akryyliväreillä on lyhyt historia verrattuna esim. öljy- tai akvarelliväreihin. Akryyliväreissä käytettävä emulsio kehitettiin vasta 1950-luvulla ja ensimmäinen taiteilija-akryyliväri tuli markkinoille 1956 Yhdysvalloissa. Lyhyestä historiastaan huolimatta akryylivärien käyttö on lisääntynyt jopa ohi öljyvärien eräissä maissa. Akryylivärit (taiteilija-) ovatkin monipuolinen vaihtoehto öljyvärien rinnalle.

OMINAISUUDET: Akryyliväri on taiteilijaväri aivan samoin kuin öljyvärikin. Kyseessä on kuitenkin kaksi erilaista väriä omine ominaisuuksineen ja käyttömahdollisuuksineen. Kun öljyväriin sideaine on öljy, joka liukenee tärpättiin, on akryyliväriin sideaine akryyliharssi, joka liukenee veteen.

LAADUT: Kuten muitakin värejä on akryylivärejä saatavilla useina eri laatuluokkina. Taiteilija laatuiset akryylivärit ovat suosituimmat. Tuotteiden merkitsemistavat ovat kirjavat ja tunnustatkin taiteilijalaatuluokan helpoimmin siitä, että siinä on useampia hintaryhmiä käytetyn pigmentin kalleudesta riippuen (esim. Rembrandt) tai tuotteessa on valonkestoluokitus sekä tuubeissa että värikartassa lisätietoineen (esim. Talens Amsterdam ja Amsterdam Expert). Rembrandt ja Amsterdam Expert ovat jäykähköjä jättäen siveltimeen jäljet selvemmin esiin – Amsterdam on hiukan ohuempi viskositeetiltaan.

MAALAAMINEN: Akryyliväreissä yhdistyy öljyvärien monipuolisuus ja vesipohjaisten värien lyhyt kuivumisaika. Ne ovat kiinteydeltään samaa luokkaa kuin öljyväritkin mutta vesiohenteisia. Kuivuttuaan akryyliväri ei kuitenkaan enää liukene veteen. Voit maalata akryyliväreillä paksusti ja peittävästi, jolloin siveltimeen jäljet tai maalausveitsen kosketukset jäävät reilusti näkyviin ja silti maalauksesi on kuiva jo muutaman tunnin tai päivän kuluttua. Mikäli haluat tehdä akryyliväriin läpikuultavammaksi muuttamatta kuitenkaan niiden kiinteyttä / paksuutta, sekoita värin joukkoon **Gel Mediumia**. Gel Mediumin käyttö pidentää samalla jonkin verran akryylivärien kuivumisaikaa. Gel Mediumia käyttäen on myös mahdollista maalata koho- eli impastolasuureja ja niitä on saatavilla eri viskositeetilla (normaali, heavy ja extra heavy).

Toinen keino vaikuttaa akryylivärien kuivumisnopeuteen on **Retarderin** käyttö värin seassa. Lisää muutama tippa (2-5%) tätä hidastinta suoraan väriin. Retarderia käytetään silloin kun akryyliväriin nopea kuivuminen koetaan haitaksi tai jos halutaan maalata "märkää märälle". Edellä mainittujen aineiden lisäksi on käytettävissä (esim. akvarellitekniikassa) **maalausaineita**. Vaikka akryyliväri on vesiohenteinen on suositeltavaa käyttää näitä mediuumeja jos ohennat värejä paljon. Maalausmediumeja on kahta kiiltoastetta: **himmeä ja kiiltävä**.

Valmista akryylimaalausta ei tarvitse välttämättä suojata. Joskus saatat kuitenkin maalamisen edetessä käyttää samassa maalauksessa vettä tai mediuumeja eri määriä, mikä aiheuttaa kiiltoon eroja. Tällaiset erot saat korjattua akryylivärien **loppuvernissalla**, jota on saatavilla sekä kirkkaana että himmeänä.

MITÄ TARVITSET? Akryylimaalauksessa riittää alkuun **värit, siveltimeet** ja **maalausalusta**. Tämän lisäksi tarvitset esim. lehtiöpaletin sekä vesikuppeja (muista puhdistaa välineesi heti!) ja paletti-/maalausveitset. Harrastuksesi edetessä suositamme sinua kokeilemaan eri apuaineita sekä erilaisia siveltimeitä.

VÄRIT: Seuraavana on luettelo tarvitsemastasi perusvärivalikoimasta. (Numero viittaa **Rembrandt, Amsterdam ja Van Gogh** akryyliväreihin).

LÄMMIN KELTAINEN	210 tai 270	269	268
SITRUUNANKELTAINEN (kylmä)	207 tai 267	267	267
LÄMMIN PUNAINEN	303 tai 398	398	398
KARMIINIPUNAINEN (kylmä)	318	318	336
ULTRAMARIININSININEN (lämmin)	504	504	504
KOBOLTTISININEN (kylmä) tai	511		
PHTHALO-SININEN	566	566	566
PHTHALO-VIHREÄ	675		619
OKRA	227	227	227
UMBRA, POLTETTU	409	409	409
SIENNA, POLTETTU	411	411	411
TITTAANIVALKOINEN	105	105	105



SIVELTIMET: Alusmaalaukseen soveltuu parhaiten jäykkä harjas- tai keinokuitusivellin. Hienoimpiin yksityiskohtiin käytetään näädänkarvasivellintä.

MAALAUSALUSTA: Akryyliväreillä voit maalata melkein mille pinnalle tahansa. Hyviä alustoja ovat esim. Gesso-pohjusteiset kankaat, joista pellava on paras (esim. Claessens). Öljypohjusteiset kankaat eivät sovellu akryyliväreille. Muita sopivia maalausalustoja ovat mm. kangaspahvipohjat, kovalevyt, lastulevyt, akvarellipaperit, pahvi, puu, poltettu savi ja betoni.

Seinämaalaukset: Hyvälaatuiset akryylivärit soveltuvat myös erinomaisesti seinämaalauksiin ja niitä voidaan käyttää myös paksuina kerroksina. Alustan tulee olla puhdas, rasvaton ja vahaton. Jotta varmistuttaisiin siitä, että väri kiinnittyy tasaisesti ja pysyvästi, tulisi seinäpinta ainakin määrättyissä tapauksissa ensin pohjustaa Gessolla. Seinälle maalattaessa ei väriä saa ohentaa vedellä enempää kuin 20%. Mikäli halutaan ohuempaa väriä tulee käyttää maalausainetta.

AKVARELLIMAALAUUS

HISTORIA: Vaikka vesivärien käyttö aloitettiin jo esihistoriallisina aikoina ovat nykyaikaiset vesivärit kehityksen tulos, johon ovat vaikuttaneet mm. Albrecht Dürer (1471-1528) sekä J. Turner (1775-1851). Kehityksen myötä syntyivät tämän päivän läpinäkyvät (akvarelli) ja peittävät (guassi) vesivärit.

Yleisessä kielenkäytössä vesiväreistä puhuttaessa tarkoitetaan yleensä akvarellivärejä, joita on saatavilla sekä nappeina että tuubiväreinä. Tämän lisäksi luetaan vielä vesivärikynät joskus samaan kategoriaan.

OMINAISUUDET: Vesivärit ovat väripigmentin ja esim. arabikumin ja hartsien sekoituksia. Kuten kaikissa vesipohjaisissa väreissä veden haihtuessa sideaine kiinnittää väripigmentin maalausalustaan. Yksi vesivärien eduista onkin, että työ valmistuu kuivumisen puolesta muutamassa hetkessä. Haittapuolista mainittakoon se, että vesiväriytyö on vähemmän kestävä ympäristöhaittoja vastaan kuin esimerkiksi öljyväriytyö. Niinpä se täytyykin suojata kosteutta ja saasteita vastaan.

VÄRIT: Tarjolla on monenlaisia akvarellivärejä, jotka voidaan karkeasti jakaa neljään **laatuoluokkaan:** koululais-, harrasteliija-, keski- ja taiteilijaväreihin. Koululaisvärit ovat pyöreitä nappeja ja harrasteliija- ja taiteilijavärit ovat yleensä kaukaloissa. Taiteilijalaatua olevat värit ovat kaukaloissa joko puoli- tai kokonapaina ja tuubeissa. (Aloittelijan kannattaa hankkia heti alusta pitäen jonkin tunnetun valmistajan (Schmincke, Talens) taiteilijalaatua olevat värit, sillä ne poikkeavat kahdesta ensin mainitusta laadusta paljon.) Ne ovat erittäin riittoisia, niiden sävyt ovat voimakkaat, kirkkaat ja puhtaat, laatu on aina tasainen ja koska pigmentit ovat erittäin hienojakoisia ja rakeisuutta ei esiinny. Hyvissä väreissä on aina **valonkestävyyshuolto.**

Perusvärit, joiden pitäisi kuulua harrastelijan valikoimaan (suluissa Schmincke-tehtaan **Horadam** taiteilija-akvarellivärien numero sekä Talens Vang Gogh sarjan sävynumero, molemmat saatavilla nappeina ja tuubeina):

Kylmä ja lämmin keltainen	(215 ja 213 – VG 254 ja 269)
Kylmä ja lämmin punainen	(357 ja 365 – VG 331 ja 370)
Kylmä ja lämmin sininen	(492 ja 496 – VG 508 ja 506)
Vihreä	(511 – VG 616)
Okra	(655 – VG 227)
Umbra, poltettu	(668 – VG 409)
Sepia	(662 – VG 416)
Norsunluumusta	(780 – VG 701)



SIVELTIMET: Sivellin on paperin lisäksi tärkein työskentelyvälineesi. Ilman hyvää (ja valitettavasti kallista) sivellintä voit jopa tulla tulokseen, ettet osaa maalata vesiväreillä. Sivellintä valitessasi pätee vain yksi sääntö: **osta paras mahdollinen.** Akvarellimaalarin suosimat siveltimek vaihtelevat suuresti ja mitään selvää ohjetta siitä, mitkä ovat ne oikeat siveltimek, ei voi antaa. Näädänkarvainen kärkisivellin kuuluu kuitenkin lähes jokaisen välineistöön.

Kärkisivellimet: Parhaat kärkisivellimet tehdään näädänkarvoista (sable, martre, Kolinsky). Hyvän sivellimen tunnusmerkkejä ovat mm.: märkänä sivellimen kärki on hyvin terävä ja pysyy koossa, karva ei saa olla liian "velttoa" vaan mitä parempi karva sitä jämekämpi sivellin. Sivellin on "testattava" aina märkänä, sillä hyvänkin sivellimen karvat harottavat kuivana, jos valmistajan suojaava liimakerros on lähtenyt pois. Toisaalta liimattu sivellin saattaa antaa hyvinkin valheellisen kuvan muodostaan. Erittäin korkeatasoinen Kolinsky-sivellin on ranskalaisen Raphael-tehtaan sarja 8404. Edullisemmän vaihtoehdon löydät näädänkarvasivellimissä Temperan sarja 11:ssä sekä Raphaelin oravankarvaisessa sarja 8354:ssä.

Moppi on suurikokoinen oravankarvainen (squirrel, petit gris) sivellin, jossa kärki suippenee teräväksi. Se pystyy pitämään itsessään suuren määrän vettä. Hyvälaatuinen moppi sopii paperin kostuttamiseen, suuriin laveerauksiin ja terävän kärkensä ansiosta myös tarkkaan työskentelyyn. Suosittu moppi on Raphael 803, edullisempi vaihtoehto Raphael 804.

Näiden siveltimek lisäksi on akvarellistien käytössä mm. lattasivellimiä sekä isokokoisia häränkarvasivellimiä (Tempera sarja 5) sekä ovaalisivellimiä (Raphael 903) sekä extra suuri Tempera Large akvarellisivellin (karvan halkaisija 18 mm).

PAPERIT: Hyvältä akvarellipaperilta vaaditaan paljon. Paperin tulee kestää pingotusta, kostutusta, pesua ja jopa hankaustakin kuitenkin kadottamatta kiinteyttään ja kauttaaltaan tasaista värin imukykyään. Se ei saa myöskään kellastua tai haurastua ajan kuluessa (pH-neutraali). Akvarellipapereita on saatavilla yleensä kolmea eri karkeusastetta (sileä = hot pressed, puolikarkea = not/cold pressed ja karkea = rough). Lisäksi Fabrianon tehtaat valmistavat mattapintaista SP sarjaa. Akvarellipaperin yksi tärkeimmistä ominaisuuksiin vaikuttavista tekijöistä on liimaus, koska sen ansiosta väri pysyy paperin pinnalla veden imeytyessä paperiin. Tämä ilmiö antaa vesiväreille niiden kirkkauden (joka häviää huonolaatuista paperia käytettäessä, koska väri imeytyy veden mukana paperiin). Lisäksi on kiinnitettävä huomiota paperin lumpupitoisuuteen (100% on paras) ja painoon. Mitä painavampi paperi sitä paksumpi ja lujempi se on. Pienempikokoisiin töihin on 200 grammainen paperi mainio, mutta pidemmälle ehtineet maalarit eivät usein käytä alle 300 gramman paperia. Fabrianon kauniit 640 gramman paperit ansaitsevat erikoismaininnan. Kun valitset akvarellipaperia ensimmäisiin töihisi suosittamme puolikarkeata paperia (Fabriano GF), sillä karkean pinnan käsittely vaatii kokemusta! Hyviä papereita valmistaa mm. Fabriano (perustettu v. 1283), Schoellershammer ja Hahnemühle.